

Biologisk mangfold
Moseidjord
Vennesla kommune

Asbjørn Lie
Agder naturmuseum og botaniske hage IKS
2016

Forord

Agder naturmuseum og botaniske hage er bedt av Even Fallan Lorentsen i ViaNova Kristiansand AS om å foreta en undersøkelse av biologisk mangfold i forbindelse med en reguleringsplan for et boligområde like nord for Kvarstein i Vennesla kommune.

Rådgiver Asbjørn Lie, har stått for registreringene i felt og har skrevet rapporten. Førstekonservator Per Arvid Åsen står faglig ansvarlig ved Agder naturmuseum. Vi takker med dette for et hyggelig samarbeid, og for oppdraget.

Vennlig hilsen

Torill Gjelsvik
Daglig leder

Asbjørn Lie
Rådgiver

Sammendrag, konsekvenser og konklusjoner

Reguleringsplanområdet består av en gammel gård, med litt aktivt brukt kulturlandskap (slåttemark), en del ulendt dyrka mark i gjengroingsfase. Sentralt i området finnes et gammelt boligfelt langs Lianeveien og et nyere boligfelt Høylandsvegen.

De viktigste biologiske verdiene er knyttet til store gamle eiker, de fleste i tilknytning til den gamle gården (område N) og et enkelt tre ved A. Område N ligger i tilknytning til bekkevassdraget som går gjennom planområdet og munner ut i Otra nær den gamle gården. Bekkedraget krysser jernbanelinja og fortsetter inn et gammelt kulturlandskap Øvre delene av bekkedraget har fine områder med grus, som er potensielle områder for gyting av ørret. Men det er usikkert om ørret og andre fisk kan ta seg opp til dette området. Bekken krysser og rv 405 nede ved Otra.

Det er registrert et lite område med rik edelløvskog med lokal verdi (H) på sørsida av Høylandsveien.

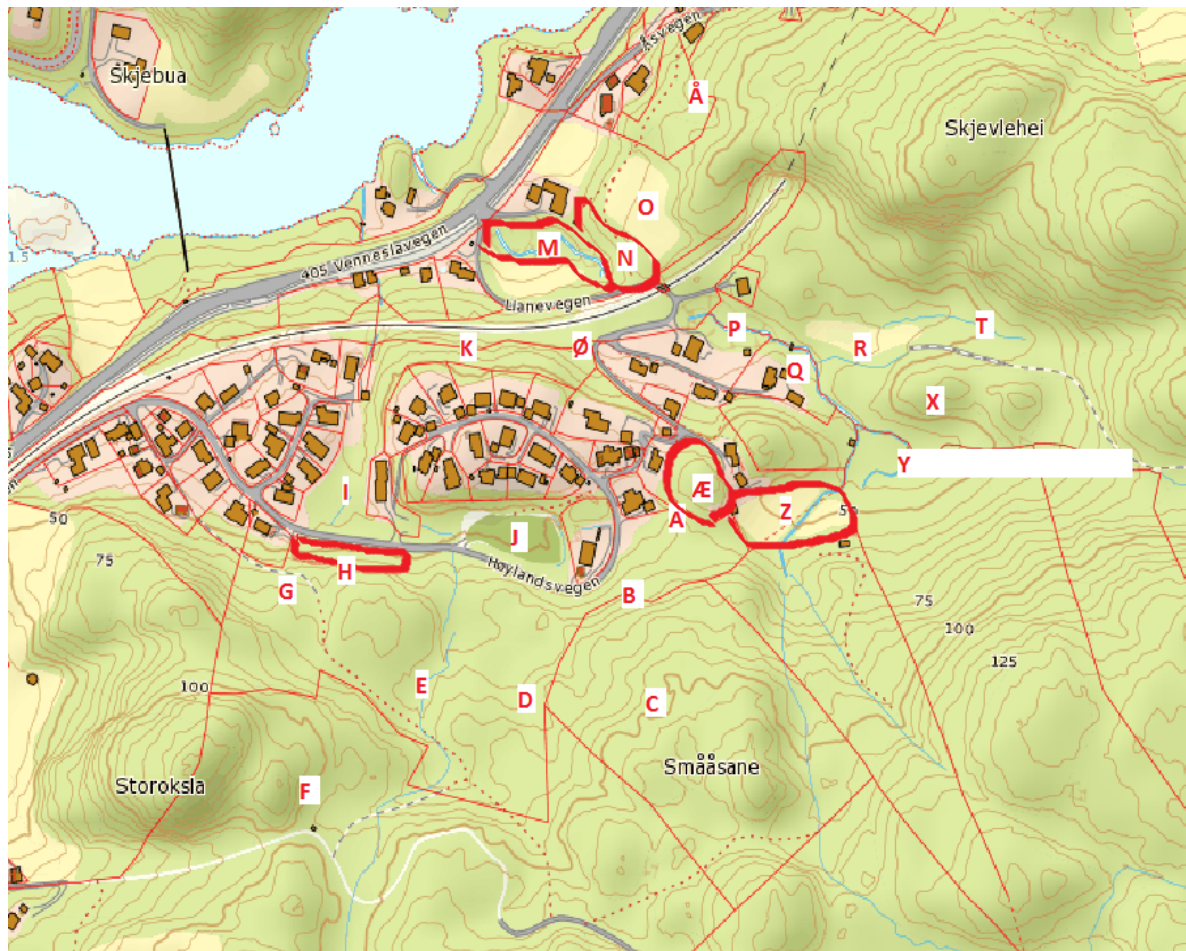
Det er registrert ask og alm med noen få små forekomster ved H, M og P.

Det er ikke registrert spesielle verneverdier i områdene J - I – K.

Svartelistearten, parkslirekne er registrert to steder, ved M1, M, Q og Ø i kartet. Parkslirekne spres lett ved plantedeler, men setter ikke modne frø. Planten bør kuttes ned og brennes over flere år. Det er registrert litt toppspirea (*Spirea* sp.) ved veien ved I. Snøbær, hagelupin ved Ø1. Brudespirea er registrert ved A

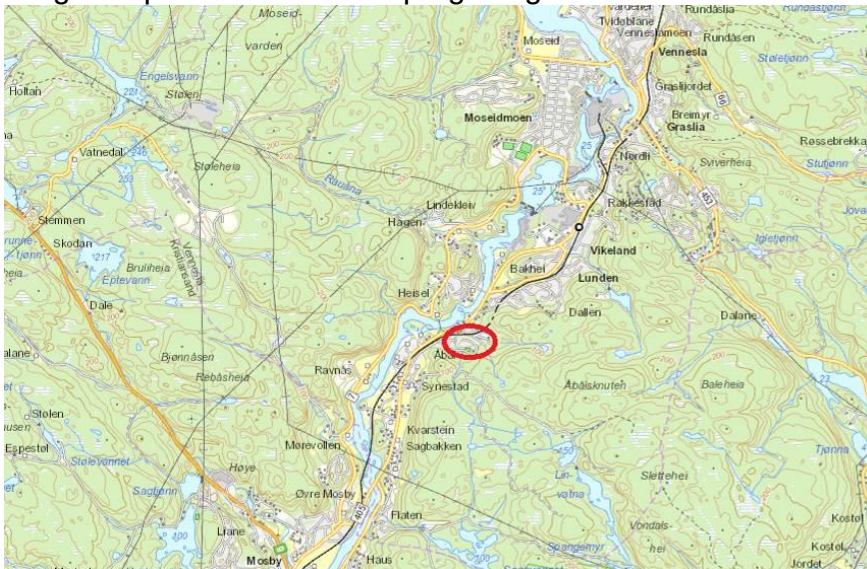
Det er et aktivt drevet beitelandskap (sau) innerst ved Liane (områdene Æ og Z). De minst konfliktfylte områdene for utbygging ligger i området mellom Storoksla og Smååsene og området nordvest for O i kartet nedenfor.

Lianebekken er en potensiell gytebekk for laksefisk, men vi vurderer at vandringshindringene ved kryssing av rv405 og sørlandsbanen er så store at oppgang av fisk trolig er liten. Det ser ut til å være egnet gytegrus i øvre del av bekkevassdraget. Lokalt er det ikke registrert fisk på bekken, i alle fall ikke ovenfor jernbanelinja.

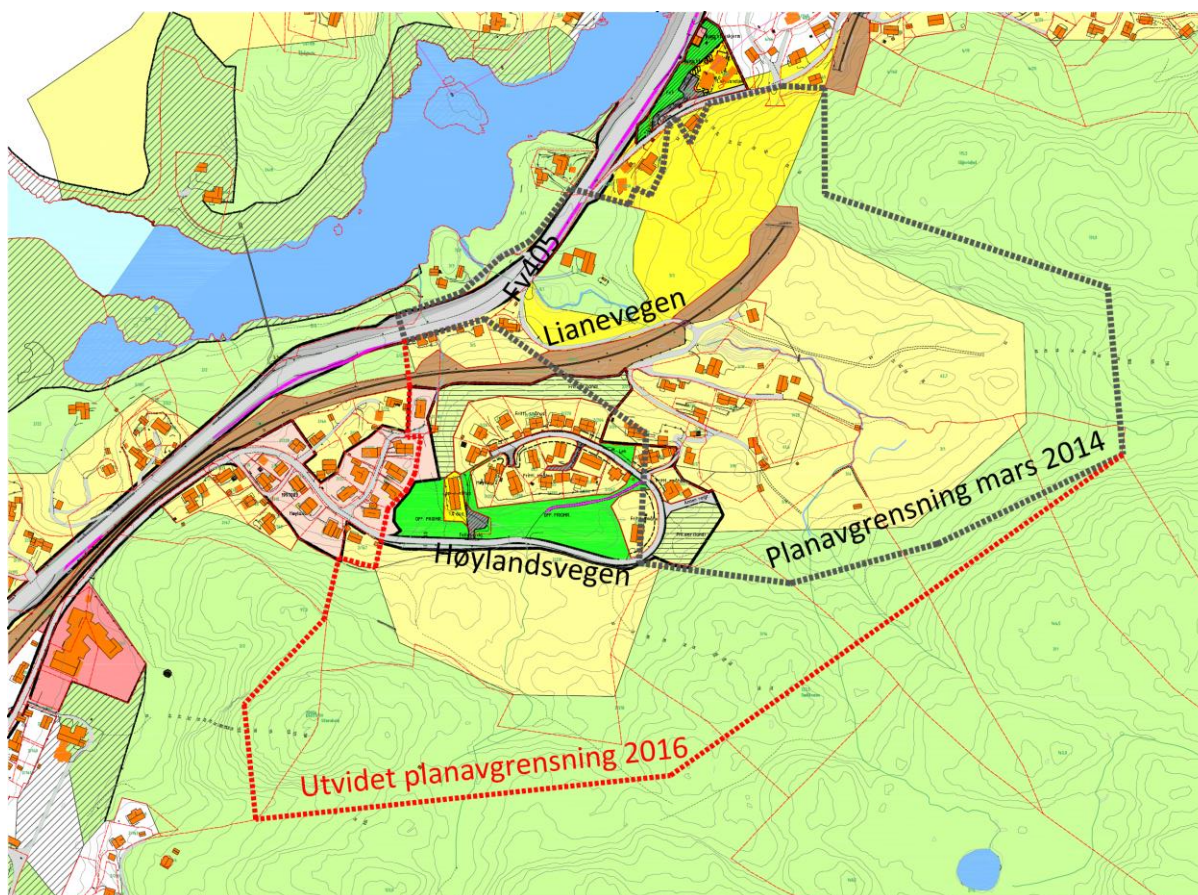

1 Innledning

Planområdet ligger sør i Vennesla kommune mellom Kvarstein og Vennesla sentrum, og består av et gårdsbruk med litt dyrket mark, et eldre og et nyere boligområde. Sørlandsbanen (NSB) krysser gjennom planområdet. Deler av området består av tidligere åpent kulturlandskap og skog.

Kart 1 Rød sirkel markerer undersøkelsesområdet som ligger på østsida av Otra mellom Kvarstein og Vennesla sentrum.

Kart 2 Områdeavgrensning for detaljreguleringsplanen, som er utgangspunktet for registreringen.

2. Materiale og metode

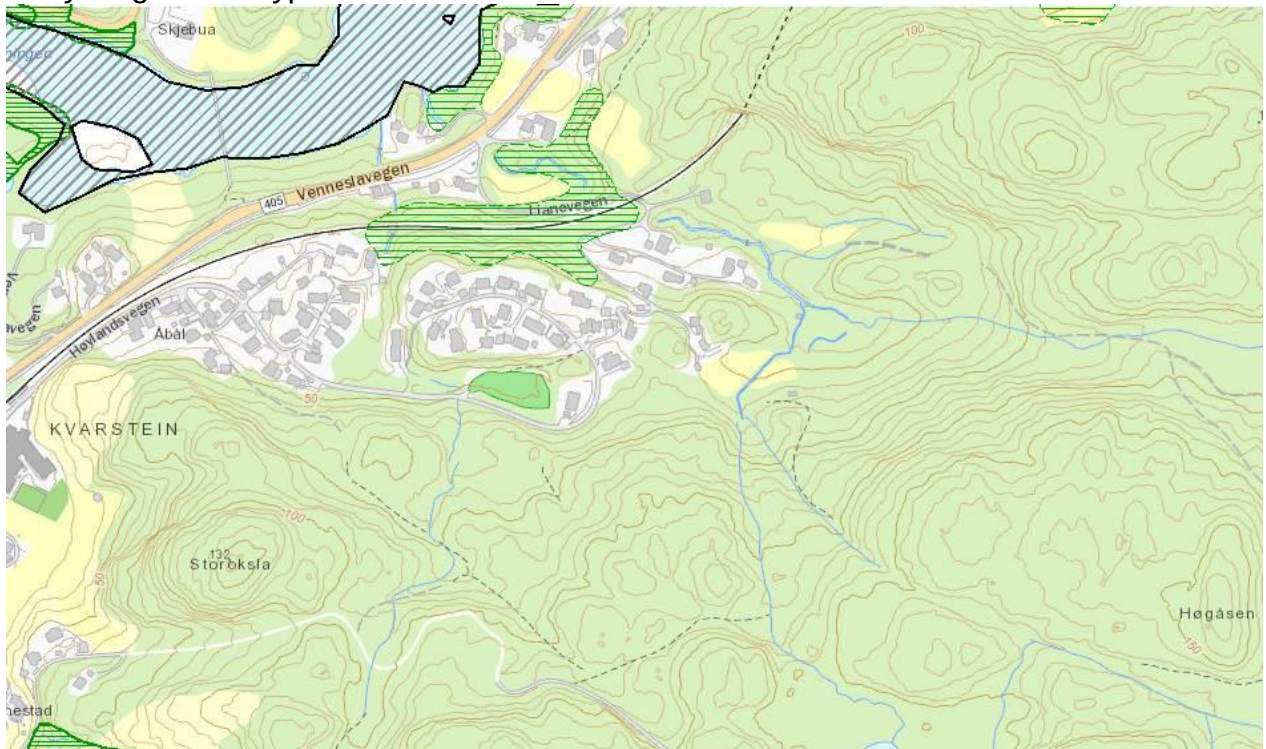
Området ble undersøkt i felt november 18. og 23. november 2016 av Asbjørn Lie fra Agder naturmuseum. Miljødirektoratets Naturbase og Artsdatabankens artskart er benyttet for å sjekke i eventuelle tidligere undersøkelser. Områdebeskrivelsen og registreringene baserer seg på notater og foto knyttet til veipunkter markert med GPS under feltarbeidet, se kart 4. Bildene i rapporten er en viktig del av dokumentasjonen av naturen og av området. Det er laget ei artsliste over karplanter, og i tillegg er det gjort noen registreringer av moser og fugl. Det er samlet inn litt planter til Agder naturmuseum som dokumentasjon.

3. Resultater

3.1 Status

3.1.1 Naturtyper og artsobservasjoner

Det er ikke registrert arter direkte i planområdet. Det er en del registreringer i tilknytning til naturtypene i nord.

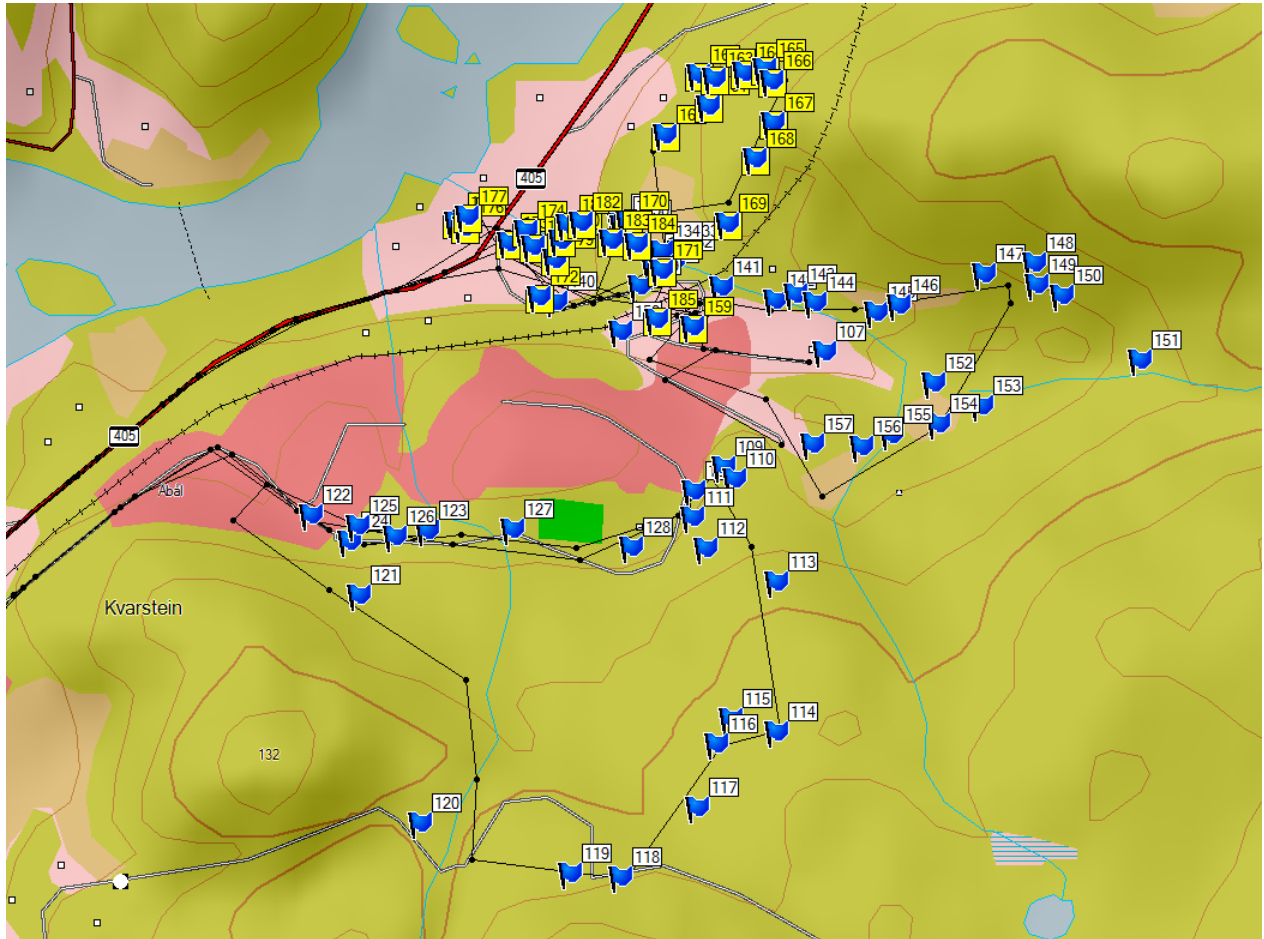

Kart 4 Det er registrert en naturtype «rik edeløvskog», Liane NV, som er verdisatt som «lokalt viktig» sentralt i planområdet. Området ligger i tilknytning til jernbanelinja, kulturmark og bekke­drag.

I Miljødirektoratets Artskart er det gjort en del observasjonen av vanlig fuglearter vinterstid, trolig knyttet til foringsplass. Det er også registrert noen karplanter som er knyttet til rik edeløvskog, bl. annet slakkstarr (fuktig), fingerstarr og skogsvingel. Svartelistearten, svensk asel er regiostre­rt i reguleringsplanområdet.

3.2 Egne registreringer

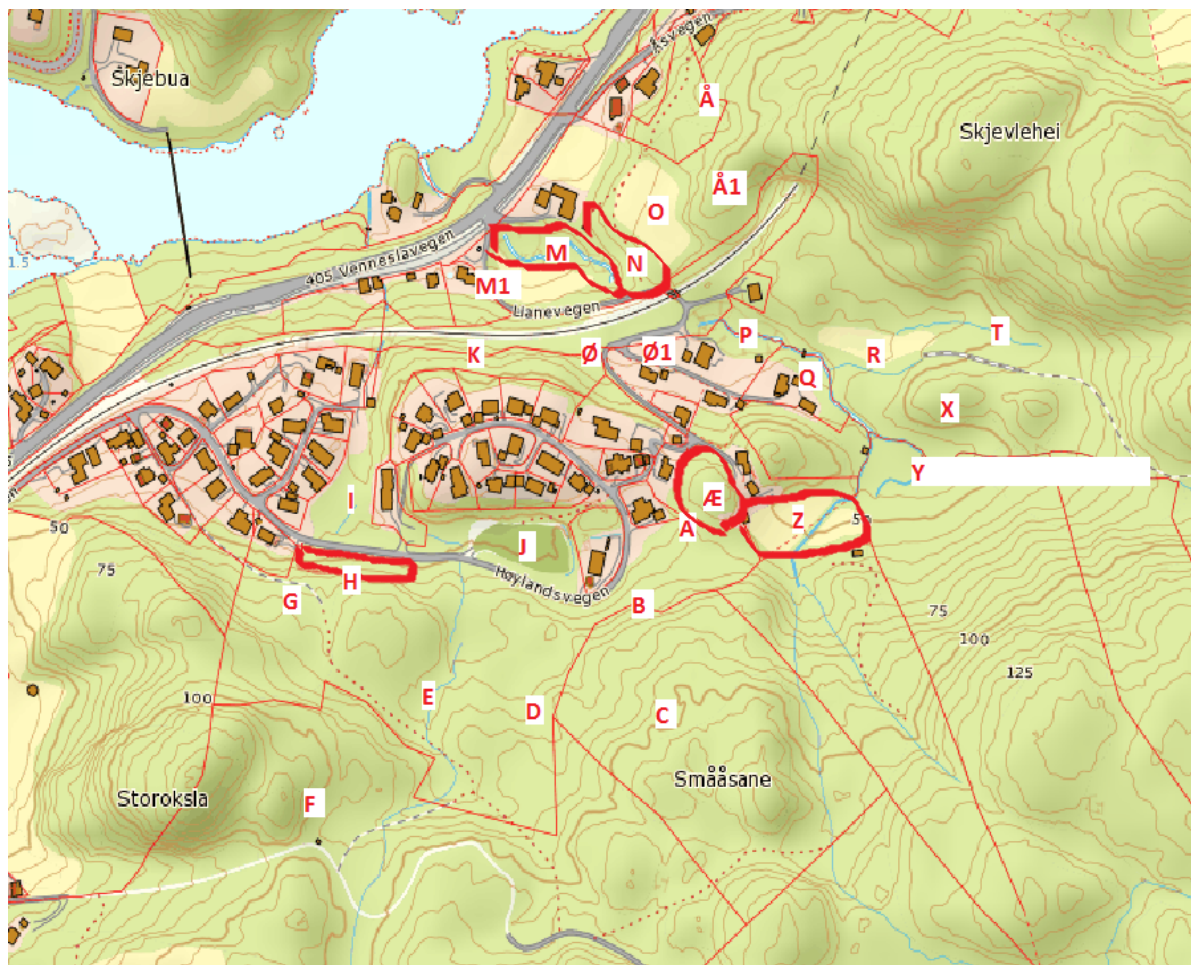
Det ble registrert ei planteliste med rundt 50-60 plantearter i reguleringsplanområdet, de lave artstallet skyldes delvis at registreringen har skjedd seint på høsten. Det ble registrert fuglearter, vanlige og typiske arter for skog i kyststrøkene på Sørlandet.

Kart 5 Veipunktene viser omfanget av undersøkelsen 18.11 (hvite tall) og supplerende registreringer 23.11 (gule tall)

3.2.1 Fotodokumentasjon, områdebeskrivelse, arter, vegetasjon og naturtyper

Områdebeskrivelsen og fotodokumentasjonen følger ruta som ble gått under registreringen. Det refereres i teksten til bokstavmarkeringene i kart 6 nedenfor.

Kart 6 Kartmarkeringene (bokstaver) viser til bilder og bildetekstene nedenfor.

Bilde 1 og 2 (1842-43) Gammelt steingjerde mellom nyere boligområde og kulturlandskap som beites av sau (utgangersau) 6/Æ. I tilknytning til steingjerdet står det ei gammel frittstående eik som ligger nær opp til kravet om en utvalgt naturtype, «hule eiker», dvs har en stammediameter i brysthøyde rundt 60 cm. A i kart 6.

Bilde 3 og 4 (1844-45) Den store eika i forrige bilde. Kantskogen mot Åsane består av en småvokst krattskog med eik, bjørk, selje og osp. Vegetasjonstypen er blåbærskog.

Bilde 5 og 6 (1846-47) Det går en gammel vei inn i området mot Smååsane. Skogen går over i en blåbærgranskog som dominerer denne delen av planområdet. B-C i kart 6.

Bilde 7 og 8 (1848-49) Blåbærgranskog med innslag av trollhegg og eik. Fuktighetskrevede moser som kystjamnemoser og torvmoser er vanlige. C i kart 6. Grøftet myr og granplantefelt (vp 114).

Bilde 9 og 10 (1850-51) Enkelt tørre koller er dominert av furu, C-D i kart 6. I fuktige bekkesig dominerer torvmoser og bjørnemose. Deler av skogen er her preget av bartreplantninger. E i kart 6.

Bilde 11 og 12 (1852-53) Området ved Storoksla er dominert av tette granplantefelt F i kart 6. Ned mot bebyggelsen ved Høylandsveien kommer det inn en krattskog av lauv (lønn, selje og hassel).

Bilde 13 og 14 (1854-55) Langs sørsida av Høylandsveien står en ung, småvokst lauvskog. G i kart 6. Deler av denne har vi kartlagt som en rik edelløvskog. Vegetasjonstype alm-lindeskog, område H i kart 6. Vi vurderer denne som lokalt verneverdig.

Bilde 15 og 16 (1856-57) Parti med lind i område H i kart 6. Området har også innslag av alm, spisslønn og ask.

Bilde 17 og 18 (1858-59) Ei gruppe med yngre ask i område H i kart 6. En liten bekk renner inn i mot bebyggelsen ved Høylandsvegen.

Bilde 19 og 20 (1860-61) Området øst for H blir igjen en fattig barblandingskog med furu og bjørk. H-B i kart 6. Områdene langs bekken ved den gamle gården har der mest verdifulle naturtypene i planområdet, M i kart 6. Området består av et viktig bekkedrag, og ei gruppe med store gamle eiker. De fleste av de gamle eikene oppfyller kvavet til den utvalgte naturtypen, «hule eiker». Treet nærmest bilen har en stammediameter i brysthøyde (dbh) på 70- 80 cm. Område N i kart 6

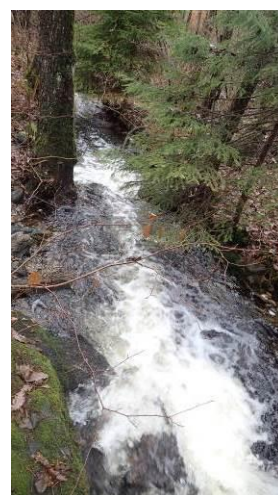
Bilde 21 og 22 (1862-64) Vester bilde viser samme eika som i blide 20. Videre inn mot den gamle gården og dyrket mark står ytterligere store eiker. Den i forgrunnen har en diameter 80 cm i brysthøyde. Område N i kart 6.

Bilde 23 og 24 (1865-66) Store gamle eiker, N i kart 6. Dette området henger saammen med det viktige bekkedraget i M kart 6.

Bilde 25 og 26 (1867-68) Bekkedraget sett fra Lianevegen og nedstrøms, M i kart 6. Oppstrøms og ovenfor jernbanelinja fortsetter bekkedraget forbi en eldre eneboligbebyggelse, P i kart 6.

Bilde 27 og 28 (1869-70) Detalj fra bekkedraget ved P i kart 6.

Bilde 29 og 30 (1871-72) Langs bekkedraget går det en gammel driftsvei inn mot jordene ved R. Ved Q til høyre i høyre bilde er det en større forekomst av parkslirekne i skråningen fra enebolig og ned mot bekken.

Bilde 31 og 32 (1873-74) Stor gammel bjørk (dbh >60 cm) langs driftsveien (Q) mot jordet R i kart 6.

Bilde 33 og 34 (1875-76) Fra jordet og østover renner et lite bekkedrag, med fin grus i bunnen. Hvorvidt ørret kan komme forbi jernbanelinje og videre gjennom ulike hindre er høyst usikkert. Område T i kart 6.

Bilde 35 og 36 (1877-78) Skogen i øvre del av bekkedraget ved T og ved Y i kart 6. Begge disse områdene har fin grus i bunnen.

Bilde 37 og 38 (1879-80) Fin gytegrus for ørret?

Bilde 39 og 40 (1881-82) Deler av område Y er gammelt kulturlandskap i gjengroing og delvis plantet til med gran. Område Y i kart 6.

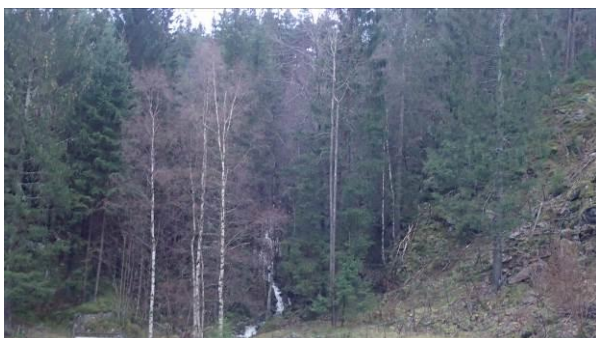
Bilde 41 og 42 (1883-84) Bekken som renner ut fra Z, gjennom et åpent beitelandskap med utgangersau. (Z i kart 6).

Bilde 43 og 44 (1885-86) Bekken er steinsatt gjennom det åpne jordet, Z i kart 6.

Bilde 45 og 46 (1887-88) Overblikk over den innerste teigen med beitmark. Gran og bjørkedominert skog i bakgrunnen. Z i kart 6.

Bilde 47 og 48 (1889-90) Bekken som renner inn og over jorden i Z (kart 2). I svingen på Liansveien ved jernbanelinja så det ei gruppe med parkslirekne («svært høy risiko» på den norske svartelista). I dette området er det også en stor forekomst av en legepestrot – svartelistet som en høy risikoart.

Bilde 49 og 50 (1891-92) Enda grønne blader av legepestrot. Den gamle gården med gamle lauvingstrær av ask i forgrunnen.

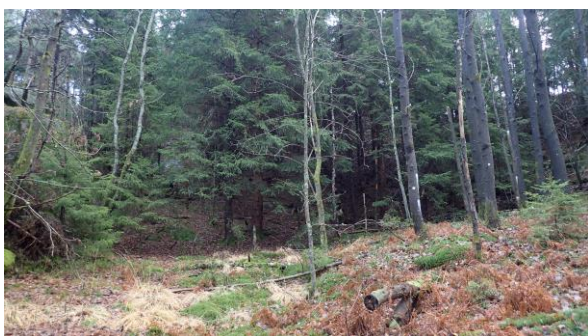
Supplerende registrering 23.11 2016

Bilde 51 og 52 (1893-94) Snøbærbusk og hagelupin i brakklagt jorde (bilde 53) ved eneboliger, Ø1 i kart 6.

Bilde 53 og 54 (1895-96) Brakklagt jorde med forekomst av fremmede arter (Ø1 i kart 6). Skogen i den nordlige delen av reguleringsplanområdet er dominert av furu med vegetasjonstypen blåbærskog (Å i kart 6).

Bilde 55 og 56 (1896-97) I området er det en del felt med plantet gran. Vegetasjonstypen er blåbærskog, og med mye moser som kystjammemose på bildet til høyre. Å i kart 6.

Bilde 57 og 58 (1906,08) Frostvokssopp, og utsikt mot Otra. Å i kart 6.

Bilde 59 og 60 (1909-10) Granplantefelt, område Å i kart 6. Nærmere kulturlandskapet og jernbanelinja en reinere blåbær-furuskog, Å1 i kart 6.

Bilde 61 og 62 (1911-12) De største furuene hadde stammediameter i brysthøyde på rundt 50 cm, Å1 i kart 5. Økende innslag av eik mot jernbanelinja. Høyre bilde utsikt mot dyrka mark i kart 6.

Bilde 63 og 64 (1913-14) Feltet med store «hule eiker», N i kart 6. Langs nedre delen av Liansvegen står det tett med parkslirekne, M1 i kart 6.

Bilde 65 og 66 (1915-16) Feltet med rødhyll og parkslirekne strekker seg ned mot hovedveien, M1 i kart 6. I skråningen ned mot bekken veien inn mot den gamle gården står et tett felt med strutseving.

Bilde 67 og 68 (1917-18) Strutseving med Lianebebben i bakgrunnen. Høyre bilde viser utløpet av Liansbekken i Otra.

Bilde 69 og 70 (1919-20) Linanebekken munner ut i et sement røyr som går under en lokalvei mot eneboliger ved elva. Oppgangsforhold for eventuell fisk er ikke gode.

Bilde 71 og 72 (1923-24) Det vokser også litt strutseving nede ved bekken og kanalen gjennom rv 405.

Bilde 73 og 74 (1931-32) Det er også hindringer for fisk i bekken mellom rv 405 og jernbanelinja. Ved gården er det et nytt felt med parkslirekne. Der er det også deponert litt avkappet parkslirekne. N i kart 6.

Bilde 75 og 76 (1933-34) Store gamle aktivt skjøttede asker oppe ved gården. Diameter i brysthøyde på det største treet er mellom 50 og 60 cm. Litt inn i skogen mot bekken står ytterligere ett lauvet asketre. Bjørka i bakgrunnen er rundt 60 cm i brysthøyde.

Fremmede arter og hageplanter

Det er registrert skadelige fremmede arter i reguleringsplanområdet. Spesielt mye parkslirekne langs Lianeveien og bebyggelsen. Det er også registrert litt hagelupin i område Ø1 i kart 5. Parkslirekne spres først og fremst med plantedeler, og spres derfor lett dersom den kuttes ned og deponeres på ei fylling eller ved kantslåtter.

Norsk navn	Kategori	Merknad
Parkslirekne	Svært høy risiko	Flere forekomster, spesielt langs Lianeveien og bebyggelsen knyttet til denne. Q, M, M1, Ø i kart 6.
Spirea sp.	Svært høy risiko	Veikant ved I i kart 6, vp125.
Hagelupin	Svært høy risiko	Område Ø1 i kart 6
Snøbær	Potensiell høy risiko	Område Ø1 i kart 6
Brudespirea		Område A i kart 6
Sølvarve	Svært høy risiko	Litt i kant av hage ved Høylandsveien
Legepestrot	Høy risiko	Stor forekomst ca 50. kvm i veikant (område Ø) langs Lianeveien ovenfor jernbanelinja.

Tabell 1 Fremmede arter, gjenstående hageplanter registrert i planområdet.

I forskrift om fremmede organismer er det i § 23 «krav om risikovurdering ved etablering og utvidelse av parkanlegg og transport- og næringsutbyggingsområder». Siden det er registrert fremmede arter med «svært høy risiko» skal det i anleggsfasen legges vekt på en sikker håndtering av masser, jf. § 18 i forskriften. Utbygger skal ha kunnskap om dette og treffe forbyggende tiltak for å forhindre spredning. Dette kan gjøres ved rengjøring av anleggsmaskiner og deponere overskuddsmasser på godkjent massedeponi.

Sjeldne og truede arter

Ask (sårbar) er forholdsvis vanlig i området, blant annet 3 flotte lauvingstre ved hovedgården. Det står mange småtrær av ask i tilknytning til gårdsmiljøet og kulturlandskapet. Det er også registrert alm i edelløvskogen H i kart 6. Alm og ask er truet av plantesykdommene, askeskuddsyke og almesyke.

5 Litteratur

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. - NINA Temahefte 12: 1-279.

Lenker til databaser

Miljødirektoratets Naturbase:

<http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>

Artsdatabanken, artskart, svarteliste- og rødlistebase:

<http://www.artsdatabanken.no/frontpageAlt.aspx?m=2>

Vedlegg Fakta-ark Liane NV

Fakta: Naturtype

Liane NV

Id	BN00052205
Områdenavn	Liane NV
Kommuner	Vennesla
Naturtype	Rik edellauvskog
Utforming	
Verdi	Lokalt viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringdato	28.06.1995
Nøyaktighetsklasse	50 - 100 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	
Gjennomsnittsdyp	
Forvaltningsplan	
Forvaltningsavtale	0
Forvaltningsavtale inngått	
Forvaltningsavtale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	Lokaliteten er gitt verdien C (lokalt viktig), men må undersøkes nærmere. <I>Det er behov for nye undersøkelser i denne naturtypelokaliteten. Kontakt Fylkesmannen i Vest-Agder for mer informasjon om statusen for dette arbeidet. </I>
Innledning	
Beliggenhet	
Naturtyper	Nordre del av området er en fuktig edellauvskog langs en mindre bekk i kulturmark i gjenngroingsfase.
Artsmangfold	Registrerte treslag i lokaliteten er ask, osp, vintereik, selje, hassel, spisslønn, alm og svartor. Det er ikke gjennomført kartlegging av vegetasjonen i bunnsjiktet.
Påvirkning	Jernbanelinje og veg går igjennom området. Det er bygd hus inntil lokaliteten på tre av fire sider. Trusler: Boligbygging, vegutvidelse.
Fremmede arter	
Skjøtsel	
Landskap	
Mangler	
Totalareal	19 daa

Kilder	Kilder			
	Navn	År	Tittel	Lenke Kildetype
	Fløgstad, A.	1997	Grønnstrukturplan for Vennesla kommune med 2 vedlegg: a) Temakart over kulturlandskap, b) Temakart over vegetasjon.	Litteratur
	Moe, E.	2000	Biologisk mangfold i Vennesla 2000. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. Rapport, 60 s.	Litteratur

